

land just då över Tun-hwang genom den öken vi lärt känna i de närmast föregående kapitlen utmed norra stranden av Lop-nor och Kum-daria och vidare över Korla, Kutja och Aksu till Kaschgar. Även västerländska handelsagenter färdades där och berättade om de länder, sjöar och floder de sett. Så fördes kunskapen till Marinus och från honom till Ptolemæus och det var uteslutande sidenhandeln den tidiga geografiska vetenskapen hade att tacka för sin första kunskap om den berömda sjön och dess flodsystem.

Ej långt väster om norra delen av Lop-nor låg på Sidenvägen staden Lou-lan. Omkring år 330 e. Kr. inträffade ett omstörtande pulsslag i nedre Tarims lopp och i Lop-nors läge. Efter att sannolikt under flera århundraden ha strömmat rakt öster ut och bildat sin slutsjö i öknens norra del, lämnade nedersta Tarim, d. v. s. den del därav som vi nu kalla Kum-daria, sin gamla bädd och bröt sig ett nytt lopp genom öknens mot sydost och söder för att där, i öknens södra del, bilda en eller ett par nya sjöar. Samtidigt torkade det gamla loppet och den gamla sjön ut och staden Lou-lan övergavs av sin befolkning och överlämnades åt en fullständig glömska.

Om denna, "Den vandrande sjöns" förflyttning från norr till söder hade varken Marco Polo, Benedikt Goës, Hallerstein, d'Arocha eller d'Espinha en aning ens om de sett den nybildade sjön. Och vad märkvärdigare är: varken i forntid eller nutid ha kineserna förstått att den sjö de för 2,000 år sedan kände under namnet P'u-ch'anghavet var och är en vandrande, eller